

PAPUR TYSTIOLAETH YSGRIFENEDIG I'R PWYLLGOR DIWYLLIANT, CYFATHREBU, Y GYMRAEG, CHWARAEON A CHYSYLLTIADAU RHYNGWLADOL

Gweinidog y Gymraeg ac Addysg

Cyflwyniad

Mae'r papur hwn yn darparu tystiolaeth ar gyfer y Pwyllgor cyn imi fynychu cyfarfod 29 Medi 2021. Roedd y gwahoddiad yn gofyn am yr wybodaeth ddiweddaraf ar y materion canlynol:

- i. *Gwario a chymorth i sefydliadau adfer o effeithiau pandemig COVID-19;*
- ii. *Asesiad o sut mae'r pandemig wedi effeithio ar y targedau Cymraeg 2050, a camau a gymerwyd i leihau ei effaith;*
- iii. *Eich blaenoriaethau ar gyfer cefnogi a hyrwyddo'r Gymraeg drwy gydol y Chweched Senedd;*
- iv. *Eich amserlen ar gyfer cyflwyno rhagor o Reoliadau Safonau'r Gymraeg ac unrhyw ddeddfwriaeth arfaethedig ychwanegol.*

Mae'r ymateb isod yn canolbwyntio ar bob un o'r rhain yn eu tro.

Cefndir

Fis Gorffennaf eleni, fe wnaethom ni gyhoeddi [Rhaglen Waith Cymraeg 2050 ar gyfer 2021-26](#) yn amlinellu'r gwaith i barhau i wireddu *Cymraeg 2050* yn ystod y Chweched Senedd. Drwy gyhoeddi'r Rhaglen yn gynnar yn nhymor y Llywodraeth, rydym yn cynnal y momentwm sydd wedi tyfu ers lansio *Cymraeg 2050* yn 2017, ac yn datgan yn glir beth yw'n bwriad ar gyfer y pum mlynedd nesaf.

Gan fod *Cymraeg 2050* yn strategaeth sy'n ymestyn dros gyfnod hir, roeddem yn gwybod y gallai newidiadau mewn cymdeithas olygu bod yn rhaid addasu ein blaenoriaethau dros amser. Wrth gwrs, bu'n rhaid i ni wneud hynny'n gynt na'r disgwyl yn sgil y pandemig, ac mae'r Rhaglen Waith newydd yn adlewyrchu hyn wrth i ni barhau ar y daith i ddyblu defnydd dyddiol o'r Gymraeg a thuag at filiwn o siaradwyr.

i. Gwario a chymorth i sefydliadau adfer o effeithiau pandemig COVID-19

Er mwyn rhoi *Cymraeg 2050* ar waith, rydym yn gweithio ar draws y Llywodraeth a thu hwnt. Mae gan y sefydliadau trydydd sector a gaiff eu hariannu drwy'r grant hybu a hwyluso defnydd y Gymraeg¹ rôl allweddol i'w chwarae, ynghyd â'r Mudiad Meithrin, y Coleg Cymraeg Cenedlaethol, y Ganolfan Dysgu Cymraeg Genedlaethol, Comisiynydd y Gymraeg ac eraill.

Drwy gydol y pandemig, rydym wedi cynnal cysylltiad agos gyda'n partneriaid drwy gyfathrebu'n agored ac yn glir â nhw, drwy gynnig cyngor a chefnogaeth, a thrwy gydweithio a chydgyngllunio. Byddwn yn parhau i gynnal y cysylltiadau clos hyn yn y dyfodol.

Mae'n deg dweud bod COVID-19 wedi cyflwyno nifer o heriau i'n partneriaid wrth weithredu *Cymraeg 2050*, ond mae'r ffordd y maen nhw wedi ymateb yn ystod y flwyddyn a hanner ddiwethaf – er mwyn nid yn unig goroesi ond, yn aml, arallgyfeirio'n llwyddiannus hefyd – wedi creu argraff fawr arnaf i. Rwy'n ffyddiog y daw llawer o'r gwaith newydd ac arloesol hwn yn rhan o'n ffordd newydd o weithio yn y dyfodol.

Ers dechrau'r pandemig, er gwaethaf y cyni ariannol, rydym wedi llwyddo i ddyrannu arian ychwanegol i gefnogi ein partneriaid pan oedd hynny'n bosibl e.e. £1.3m yn 2020-21 i gefnogi'r Urdd yn sgil colli incwm a dileu swyddi.²

Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, rydym wedi llwyddo i neilltuo £2.4m yn ychwanegol i faes y Gymraeg o'r Gronfa Ymateb i COVID-19, fel a ganlyn:

- **Darpariaeth trochi hwyr**

¹ Dyma'r sefydliadau: yr Urdd, yr Eisteddfod Genedlaethol, y mentrau iaith, Merched y Wawr, y Ffermwyr Ifanc, Cymdeithas Eisteddfodau Cymru, y papurau bro a Chymdeithas Cyfieithwyr Cymru.

² Cyflwynodd fy rhagflaenydd bapur tystiolaeth i'r pwyllgor blaenorol fis Ionawr eleni yn manylu ar y cyllid ychwanegol sydd wedi'i ddyrannu ers dyfodiad COVID-19.

Mae Rhaglen Waith newydd *Cymraeg 2050* yn cynnwys targedau hollbwysig i blant mewn addysg cyfrwng Cymraeg, gan gynnwys addysgu 26% o ddysgwyr blwyddyn 1 drwy gyfrwng y Gymraeg erbyn 2026. Y ffigur diweddaraf (ar gyfer 2020/21) yw 23%.

Mae darpariaeth trochi hwyr yn rhan hanfodol o'r jig-so, ac mae'r galw am y ddarpariaeth hon, neu'r angen i ymgorffori methodolegau addysg drochi o fewn y brif ffrwd, wedi'i ddwysáu yn sgil COVID-19. Mae'r dystiolaeth anecdotaidd ar lefel leol fel pe bai'n awgrymu bod mwy o deuluoedd yn symud dros y ffin i Gymru, gan arwain at gynnydd cyflym yn y galw am ddarpariaeth trochi hwyr.

Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, mae cyllid ychwanegol o £2.2m wedi'i ddyrannu o'r Gronfa Ymateb i COVID-19 i gefnogi darpariaeth trochi hwyr ar draws pob un o 22 awdurdod lleol Cymru. Bydd y cyllid hwn yn caniatáu i awdurdodau lleol ddiogelu darpariaeth trochi hwyr sydd eisoes yn bodoli (unedau iaith mewn ysgolion neu ganolfannau penodol) a'u hehangu mewn ardaloedd lle mae'r ddarpariaeth yn gyfyngedig ar hyn o bryd. Bydd y cyllid hefyd yn caniatáu i ganolfannau trochi gefnogi gwaith i aildrochi pob dysgwr yn sgiliau'r Gymraeg yn sydyn, yn dilyn cyfnod estynedig heb fawr o gyswllt â'r Gymraeg, os o gwbl, yn sgil nifer o gyfnodau clo.

- **Yr Eisteddfod Genedlaethol**

Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, mae cyllid ychwanegol o £0.2m wedi'i ddyrannu o'r Gronfa Ymateb i COVID-19 i gefnogi'r Eisteddfod Genedlaethol. Mae'r Eisteddfod yn ddigwyddiad diwylliannol Cymraeg eiconig sydd nid dim ond yn dathlu ein diwylliant Cymreig unigryw, ond sydd hefyd yn cofleidio'r amrywiaeth sy'n bodoli yng Nghymru. Oherwydd y pandemig, gohiriwyd Eisteddfodau 2020 a 2021. O ganlyniad, mae'r Eisteddfod wedi wynebu heriau ariannol – heb unrhyw gyfleoedd i greu incwm (ac wedi gorfod talu costau contractau i ganslo Eisteddfod 2020 a'r galw i dalu'r costau rhedeg craidd). Roedd hyn, yn ei dro, yn golygu bod yn rhaid i'r Eisteddfod ymgymryd â phroses ddiswyddo i leihau ei staff o 12 i 6.

Bydd y cyllid ychwanegol a gafwyd yn helpu'r Eisteddfod i ailadeiladu a sicrhau bod ganddi'r adnoddau angenrheidiol i gynllunio Eisteddfodau Cenedlaethol 2022 a 2023. Bydd y cyllid hefyd yn cefnogi prosiect peilot cynhwysiant cymdeithasol a chymunedol: cynhelir Eisteddfodau Cenedlaethol 2022 a 2023 yng Ngheredigion ac ym Mhenrhyn Llŷn – ardaloedd sydd wedi profi lefelau cymharol uchel o fewnfudo a galw mawr am ail gartrefi.

Byddwn yn parhau i gydweithio'n agos â'n partneriaid er mwyn sicrhau ein bod yn camu ymlaen gyda'n gilydd ar y llwybr tuag at y miliwn.

ii. [Asesiad o sut mae'r pandemig wedi effeithio ar y targedau Cymraeg 2050, a camau a gymerwyd i leihau ei effaith](#)

Nododd *Cymraeg 2050* y byddai angen addasu'n cynlluniau ar gyfer cyflawni'r strategaeth dros amser wrth ymateb i newidiadau cymdeithasol. Mae'r pandemig wedi golygu y bu'n rhaid i nifer o'n hymyraethau ni a'n partneriaid newid neu ddod i ben, ac y bu'n rhaid creu hymyraethau newydd. Yn naturiol, mae ein hymateb i

COVID-19 a'i effaith ar y defnydd o'r Gymraeg yn ganolog i'n Rhaglen Waith newydd, ac mae prif elfennau strategaeth *Cymraeg 2050* yn glir ac yn parhau er gwaetha'r pandemig.

Fodd bynnag, nid ydym yn gwybod eto beth fydd holl oblygiadau'r pandemig ar gyrraedd targedau *Cymraeg 2050*. Mae disgwyl hefyd i'r Swyddfa Ystadegau Gwladol gyhoeddi holl ganfyddiadau'r Cyfrifiad, gan gynnwys data am y Gymraeg, rhwng gwanwyn 2022 a gwanwyn 2023. Mewn ymateb i hyn oll, byddwn ni'n adolygu'r targedau a'r [taflwybr](#) cysylltiedig yn barhaus, ac yn addasu rhaglenni gwaith yn unol â hynny.

Fodd bynnag, er gwaethaf y pandemig, rydym wedi llwyddo i gyrraedd nifer o'r targedau a osodwyd yn rhaglen waith gyntaf *Cymraeg 2050* (ar gyfer 2021-21):

- Un o'n targedau allweddol yw ehangu darpariaeth cyfrwng Cymraeg yn y blynyddoedd cynnar fel pwynt mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg. I gyflawni hyn, pennwyd targed i agor 40 o grwpiau newydd erbyn 2021. Dros y 3 blynedd diwethaf, rydym wedi ariannu Mudiad Meithrin i arwain y gwaith ehangu hwn drwy eu rhaglen *Sefydlu a Symud*. Er gwaethaf y pandemig, rydym wedi cyrraedd y targed hwn: hyd yma, agorwyd 43 o grwpiau newydd (Medi 2021). Mae 12 grŵp arall wedi'u cynllunio ar gyfer y flwyddyn ariannol gyfredol.
- Gwelwyd hefyd gyfraddau trosglwyddo calonogol rhwng y cyfnod meithrin ac addysg gynradd cyfrwng Cymraeg (o 86.4% yn 2015/16 i 88.1% yn 2019/20).
- Gwelwyd cynnydd o ychydig dan 1 pwynt canran (o 22.0% yn 2015/16 i 22.8% yn 2020/21) yn y plant Blwyddyn 2 (plant 7 oed fel arfer) a gafodd eu hasesu drwy'r Gymraeg fel iaith gyntaf. Er nad ydym wedi cyrraedd y targed o 24% erbyn 2021, ceir arwyddion calonogol mewn carfanau iau, lle cafodd 23.8% o blant dosbarthiadau Derbyn (plant 5 oed fel arfer) eu haddysgu yn Gymraeg yn 2020/21³.
- Yn adran (i) y papur hwn, rydym yn sôn am gyllid ychwanegol ar gyfer darpariaeth drochi – bydd hyn yn cefnogi ein gwaith i gyrraedd y targed hwn. Bydd prosiectau cyfalaf Ysgolion yr Unfed Ganrif ar Hugain hefyd yn ganolog i'n hymdrechion. Mae'r cylch cyntaf o arian cyfalaf cyfrwng Cymraeg yn ystod 2018 yn cefnogi 46 prosiect ar draws 20 awdurdod lleol, a fydd yn arwain at 2,818 o lefydd gofal plant ac addysg cyfrwng Cymraeg. Mae'r pandemig wedi cael rhywfaint o effaith ar y gwaith hwn wrth i ddyddiadau cwblhau rhai prosiectau gael eu symud yn hwyrach yn ystod 2022. Ond, mae'r rhan fwyaf o'r 46 prosiect yn datblygu'n dda, gydag 8 prosiect eisoes wedi'u cwblhau (e.e. Canolfan Iaith Cwm Gwendraeth, Ysgol Gyfun Gymraeg Evan James, ac Ysgol y Wern) a dros £16.1m wedi'i hawlio hyd yma. Bydd ceisiadau am yr ail gyfran o fuddsoddiad cyfalaf cyfrwng Cymraeg yn cael eu cyflwyno erbyn 22 Hydref 2021.
- Gofu i ni addasu'r amserlen ar gyfer cyflwyno'r Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (CSCA) yn sgil COVID-19. Roedd Rheoliadau Cynlluniau

³ Noder na chasglwyd data asesiadau athrawon yn ystod 2020/21, felly mae'r data yn seiliedig ar ddata Cyfrifiad Ysgolion Blynyddol ar Lefel Disgyblion ar gyfer 2020/21.

Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) 2019 yn gosod amserlen i awdurdodau lleol gyflwyno eu cynlluniau deng mlynedd cyntaf i'w cymeradwyo erbyn mis Ionawr 2021, ac i'r cynlluniau fod yn weithredol o fis Medi 2021. Gwelwyd nad oedd yr amserlen hon yn ymarferol yn sgil y pandemig, felly symudwyd dyddiad cychwyn y cylch CSCA nesaf o 1 Medi 2021 i fis Medi 2022⁴ – bydd y cynlluniau CSCA presennol yn cael eu hystyngiadau hyd nes y bydd y cynlluniau newydd yn dod i rym bryd hynny. Fodd bynnag, mae gweithio o bell wedi cyflwyno cyfleoedd newydd i ni gefnogi awdurdodau lleol. Cynhaliwyd 10 sesiwn rithiol gennym (rhai yn Gymraeg, eraill yn Saesneg) gyda swyddogion awdurdodau lleol ac aelodau Fforymau Addysg Lleol, i'w cefnogi i baratoi eu CSCA. Mynychodd 170 o bobl y sesiynau byw, ac mae llawer mwy wedi gwrandao ar-lein wedi hynny. Cafwyd adborth hynod gadarnhaol ac rydym felly wrthi'n trefnu sesiynau pellach ar gyfer tymor yr hydref.

Ers dechrau'r pandemig, rydym wedi bod yn gweithio ar draws y Llywodraeth a chyda'n partneriaid ar hyd a lled y wlad i ymateb i sefyllfa sy'n newid yn gyflym, gan geisio lleihau unrhyw effeithiau negyddol ar *Cymraeg 2050* ac i geisio gwneud y mwyaf o'r cyfleoedd sy'n dod i'n rhan. Mae hyn yn amrywio o gynnig cyllid ychwanegol i rai partneriaid grant i'w cefnogi wrth i ddigwyddiadau gael eu gohirio a ffrydiau cyllid ddiflannu dros nos, sicrhau bod Cysgliad ar gael yn rhad ac am ddim (mae mwy na 7,000 wedi ei lawrlwytho erbyn hyn), cynnal ymgyrch i gefnogi rhieni plant sy'n cael addysg Gymraeg, a chynnal awdit o ddefnydd iaith cymunedol.

Ym mis Rhagfyr 2020, cyhoeddom ni ganlyniad yr awdit hwnnw ar ffurf Adroddiad Ymchwil Gymdeithasol y Llywodraeth (GSR), o dan y teitl [Effaith COVID-19 ar grwpiau cymunedol Cymraeg: canfyddiadau arolwg](#). Roedd yr adroddiad hwn yn dadansoddi gweithgarwch grwpiau cymunedol Cymraeg yn sgil COVID-19. Llywiwyd datblygiad yr adroddiad gan Is-grŵp o Gyngor Partneriaeth y Gymraeg.

Ym mis Gorffennaf 2021, fe wnaethom ni gyhoeddi'n [hymateb i'r adroddiad](#). Dyma rai o themâu cyffredinol yr ymateb:

- Yn ganolog i'n gweithredu, byddwn ni'n cydnabod ac yn annog cysyniad gofodau uniaith Gymraeg – creu gofodau y gallwn ni ddefnyddio'n Cymraeg yn ddi-rwystr ynddyn nhw.
- Bydd model grymuso cymunedol yn ganolog i'n gwaith – a'r gwaith rydyn ni'n ei ariannu.
- Byddwn ni'n estyn y tu hwnt i fudiadau rydym ni'n eu hariannu a'r tu hwnt i fudiadau Cymraeg er mwyn denu rhagor i weithredu o blaid ein hiaith. A byddwn ni'n disgwyl i'r cyrff rydym ni'n eu hariannu wneud yr un fath.

Byddwn yn sôn mwy am rai agweddau ar ein hymateb o dan y pennawd isod.

Cafodd canlyniadau cychwynnol Arolwg Defnydd Iaith 2019-20 eu cyhoeddi ar 14 Medi, yn [Y defnydd o'r Gymraeg yng Nghymru, 2019-20](#). Defnyddir yr arolwg i fesur cynnydd yn erbyn ein targed o ddyblu'r defnydd dyddiol o'r Gymraeg, sydd hefyd yn

⁴ Gwnaed hyn drwy Reoliadau Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg (Cymru) (Diwygio) (Coronafeirws) 2020.

un o'n dangosyddion cenedlaethol am y Gymraeg. Nododd yr arolwg bod 10% o boblogaeth tair oed neu hŷn yn siarad Cymraeg bob dydd ac yn gallu siarad mwy nag ychydig o eiriau o Gymraeg. Mae hyn yr un ganran ag yn Arolwg Defnydd Iaith 2013-15. Mae'n bwysig nodi, fodd bynnag, y daeth yr arolwg i ben yn fuan ym mis Mawrth 2020 oherwydd y pandemig, felly nid yw'n glir eto beth fydd effaith COVID-19 ar ddefnydd dyddiol o'r Gymraeg o safbwynt yr arolwg defnydd iaith.

iii. [Eich blaenoriaethau ar gyfer cefnogi a hyrwyddo'r Gymraeg drwy gydol y Chweched Senedd](#)

A minnau'n Weinidog y Gymraeg, cefnogi siaradwyr Cymraeg i ddefnyddio'n hiaith – hyrwyddo'r *defnydd* o'r Gymraeg – yw holl bwrpas rhan fawr o'm swydd. Yn hynny o beth, mae'r papur hwn yn ei gyfanrwydd yn trafod cefnogi a hyrwyddo'r Gymraeg. Dyma fanylu isod ar rai agweddau perthnasol ar ein gwaith na thrafodwyd hyd yn hyn (nid yw'r rhestr yn holl gynhwysfawr):

- Ein bwriad yw cynnal adolygiad o'n Cynllun **Grantiau** i Hyrwyddo'r Gymraeg er mwyn ein cynorthwyo i weld sut y gallwn ni gynyddu ymhellach ddefnydd o'r Gymraeg.
- Byddwn ni'n edrych ar ein gweithgarwch yn y **sector busnes** er mwyn gweld sut y gallai'r gwaith hwnnw esblygu, datblygu ac addasu er mwyn cyfrannu at gynyddu nifer y busnesau / cwmnïau cydweithredol a / neu cymunedol sy'n gweithredu drwy'r Gymraeg.
- Byddwn ni'n parhau i weithredu ein [Cynllun Gweithredu Technoleg Cymraeg](#), gan ganolbwyntio'n syth ar greu systemau a fydd yn defnyddio **technoleg** i hwyluso gwaith cyfieithwyr. Byddwn ni'n anelu at greu system 'parth benodol' ar gyfer cyfieithu meddygol yn y lle cyntaf.
- Hefyd ym myd technoleg, byddwn ni'n gweithio gyda **systemau caffael** er mwyn ei gwneud yn hawdd i ddatblygwyr (a chomisiynwyr) meddalwedd ddatblygu meddalwedd sy'n darparu'r profiad gorau i ddefnyddwyr ein hiaith. Ein bwriad wrth wneud hyn yw cynyddu'r niferoedd sy'n defnyddio technoleg yn Gymraeg, a fydd wrth gwrs yn cyfrannu at ein targed i ddyblu'r defnydd dyddiol o'r Gymraeg.
- Byddwn ni'n gweithredu ein [Polisi Cenedlaethol ar Drosoglwyddo'r Gymraeg a'i Defnydd mewn Teuluoedd](#) er mwyn cynorthwyo **rhieni** i ddefnyddio eu Cymraeg gyda'u plant. Byddwn ni'n gweithredu yn y lle cyntaf i edrych ar waith mewn meysydd y tu hwnt i faes y Gymraeg sy'n defnyddio gwyddorau ymddygiadol i weithio gyda rhieni. Bydd hyn yn bwydo ein hymyraethau yn y dyfodol sy'n deillio o'r polisi.
- Byddwn ni'n defnyddio'r ymatebion i'r [ymgyngoriad diweddar](#) ar **seilwaith ieithyddol** y Gymraeg i ddatblygu polisi terfynol, a fydd yn gosod allan sut y byddwn yn gweithredu i'w gwneud yn haws i bobl ddefnyddio adnoddau fel geiriaduron, cronfeydd termau a chorpora Cymraeg. Mae seilwaith ieithyddol effeithiol yn hanfodol er mwyn helpu pobl i gaffael a defnyddio'r iaith.

Mae'r materion isod hefyd wedi eu cynnwys yn ein [Rhaglen Lywodraethu](#) ar gyfer y Chwched Senedd, ac felly'n rhan bwysig o'n blaenoriaethau:

- Deddfu i gryfhau a chynyddu ein darpariaeth mewn addysg Gymraeg (drwy gyfrwng **Bil Addysg Cyfrwng Cymraeg** – gweler adran (iv) y papur hwn).
- Mynd i'r afael â niferoedd uchel o ail gartrefi yn rhai o'n cymunedau. Rydym wrthi'n datblygu **Cynllun Tai Cymunedau Cymraeg** i'w gyhoeddi yn yr hydref – byddwn yn ymgynghori ar ei gynnwys. Ein bwriad yw sicrhau cyfleoedd i gymunedau Cymraeg ffynnu a'i gwneud yn bosibl i bobl ifanc aros neu ddychwelyd i'r cymunedau hynny.
- Ehangu rôl y **Coleg Cymraeg Cenedlaethol** – rydym wedi dyrannu £0.810m yn ychwanegol i'r Coleg Cymraeg Cenedlaethol yn ystod y flwyddyn ariannol hon i gefnogi prosiectau strategol ar draws pob coleg addysg bellach, a fydd yn datblygu'r capasiti addysgu ym meysydd lechyd a Gofal Cymdeithasol; Gofal Plant a Gwasanaethau Cyhoeddus – meysydd blaenoriaeth a nodwyd yn y [Cynllun Gweithredu Addysg Bellach a Phrentisiaethau Cyfrwng Cymraeg](#).
- Ehangu ein darpariaeth Gymraeg yn y **blynyddoedd cynnar**.
- Darparu mynediad am ddim i **Eisteddfod yr Urdd 2022**.
- Cyflwyno prosiect peilot a fydd yn cymell siaradwyr Cymraeg ifanc i **ddychwelyd o brifysgolion** i helpu gydag addysgu Cymraeg mewn ysgolion.
- Cymryd camau i amddiffyn **enwau lleoedd** Cymraeg.

iv. [**Eich amserlen ar gyfer cyflwyno rhagor o Reoliadau Safonau'r Gymraeg ac unrhyw ddeddfwriaeth arfaethedig ychwanegol**](#)

Mae cynyddu'r defnydd o'r Gymraeg yn flaenoriaeth i ni – yn wir, mae dyblu'r defnydd dyddiol o'r Gymraeg yn un o ddau brif amcan *Cymraeg 2050*. Er mwyn pennu cyfeiriad y rhaglen safonau i'r dyfodol, rydym am ddeall yn union sut mae'r safonau sydd eisoes wedi'u gosod yn helpu siaradwyr Cymraeg i ddefnyddio mwy ar ein hiaith. Bydd y darlun a gawn o'r ddealltwriaeth honno'n ein helpu i benderfynu sut orau i ddefnyddio'r system safonau i gyfrannu at gynyddu'r defnydd o'n hiaith yn y dyfodol. Rydym wedi dechrau trafod hyn gyda Chomisiynydd y Gymraeg a bydd y trafodaethau hynny yn parhau.

Rydym wedi ymrwymo yn y Rhaglen Lywodraethu i gyflwyno Bil Addysg Cyfrwng Cymraeg yn ystod y Tymor hwn. Pwrpas y Bil fydd cryfhau a chynyddu'r ddarpariaeth addysg cyfrwng Cymraeg ledled Cymru er mwyn cwrdd â'n targedau yn *Cymraeg 2050*.

Rydym eisoes wedi cymryd camau pwysig yn y maes hwn. Rydym wedi cryfhau'r is-ddeddfwriaeth sy'n cefnogi cynllunio addysg cyfrwng Cymraeg gan awdurdodau lleol drwy eu Cynlluniau Strategol Cymraeg mewn Addysg, ac wedi ymgynghori ar ganllawiau anstatudol ynghylch darpariaeth cyfrwng Cymraeg. Rwy'n awyddus i archwilio beth arall allwn ni ei wneud yn y maes hwn er mwyn sicrhau bod mynediad at addysg cyfrwng Cymraeg yn fwy hygyrch a theg.

Rydym hefyd wedi ymrwymo yn y Rhaglen Lywodraethu ac yn Rhaglen Waith *Cymraeg 2050* ar gyfer 2021-26 i roi pwerau newydd i Trafnidiaeth Cymru i integreiddio rheilffyrdd, bysiau a theithio llesol yn well a'u rheoleiddio er mwyn iddynt fodloni Safonau'r Gymraeg.

Jeremy Miles AS

Gweinidog y Gymraeg ac Addysg